

SPRED ORDET!

Betydningen af sms i kampen om Ungdomshuset

Af Ulrik S. Kohl og
Nikolaj Villumsen

Siden starten af 2000-tallet har kæde-sms på forskellig vis formidlet, formet og forandret de måder, som danskere protesterer på. Under konflikten om Ungdomshuset i København i 2007 spillede brugen af sms en central rolle i aktivisters forsøg på at skabe fællesskaber og mobilisere til protester.

“Godmorgen kære mennesker og velkommen til ragnerok !.. Ungdomshuset på Jagtvej blev her til morgen udsat for rydning. Solidaritetsdemo fra Rådhuspladsen i Århus kl 16:30 i dag! Mød op og vis din støtte til Ungeren. Send videre til ALLE!”¹

Hundreder af sms-beskeder som denne cirkulerede over hele landet blandt sympatisører til det omstridte tilholdssted for unge københavnske venstreorienterede, Ungdomshuset, i forbindelse med rydningen og nedrivningen af huset i foråret 2007. Nogle beskeder fremhævede bygningens historiske og politiske betydning som en højborg for arbejderbevægelsen i begyndelsen af 1900-tallet. “*Clara Zetkin vender sig i sin grav [...]*”, meddelte én af sms’erne med henvisning til den tyske pioner i kvindebevægelsen, der havde deltaget i møder i bygningen på Jagtvej. Andre sms’er opfordrede til demonstrationer og aktioner, der flere gange udviklede sig dramatisk med brændende biler og barrikader. Forfatterne til denne artikel indsamlede i løbet af konflikten omkring 500 af disse kæde-sms’er for Dansk Folkemindesamling for at dokumentere den nye kommunikationsteknologis betydning for unges protestkultur. Vi vil her dokumentere den nye brug af sms blandt protesterende, og vi vil argumentere for den påstand, at kæde-sms har haft væsentlig betydning for formgivelsen af nye politiske fællesskaber og protestgrupper, herunder at roller, relationer og indbyrdes magtforhold er blevet formidlet og forandret gennem brug af kæde-sms.

Hvad er sms?

Sms er en elektronisk tekstbesked, der fylder op til 160 tegn.² Flere sms’er kan hægtes på hinanden, så beskeden bliver længere, men ordknaphed og flygtighed er grundlæggende kendetegn. Den lille tekst opstår på mobilens display, sendes af sted med få centimeters bevægelse af tommelfingre for et splitsekund senere at ramme modtagerens mobil. En ny fin-

gerbevægelse fremkalder teksten på modtagerens display, og i løbet af få sekunder har hun eller han afgjort, om beskeden skal besvares, slettes – eller måske videresendes.

Sms er en ny form for medie. Verdens første sms (med ordlyden: “Merry Christmas”) blev sendt i Storbritannien i december 1992 mellem to teleforskere. Datidens mobiludviklere forestillede sig egentlig, at sms skulle udnyttes af teleoperatøren til at sende små oplysninger til kunden, fx om en ny besked på telefonsvareren. Det var ikke inde i billedet, at mobilejere indbyrdes ville skrive beskeder til hinanden. Hvorfor skulle de dog det, når de bare kan ringe, lød udviklernes logik. I 1994 blev sms første gang omtalt i en dansk avis – med tidstypisk skepsis som et af “*de mange nye påhit, som netoperatørerne diskker op med*”.³ Det var dengang svært at forestille sig, at det “nye påhit” få år senere ville blive udvekslet i milliardstore antal mellem mennesker hver eneste dag over hele kloden.⁴

Hvad er kæde-sms?

Kæde-sms er ikke “bare” sms. Sms er et medie, lige som fx en grammofonplade. En grammofonplade kan indeholde jazzmusik eller en optagelse af Dronningens Nytårstale eller noget helt tredje. En sms kan indeholde forskellige former for litteratur, og kæde-sms er én af dem.

I 2007 blev der hver dag sendt 30 millioner sms’er i Danmark,⁵ men kun en lille del af dem var kæde-sms’er. Almindelige sms’er er beskeder fra bekendte til bekendte. Kæde-sms er derimod en ikke-personlig, generel besked, som afsenderen ønsker, at modtageren skal sende videre til en tredje person. Den oprindelige afsender eller forfatter kan sjældent identificeres af modtageren. Modtagerne er i bund og grund også ukendte for afsenderen, fordi der ikke findes en bestemt person, der er “den rigtige” modtager. Kædebeskeder bliver ofte afsluttet med vendinger som “spred ordet!”, “send videre” eller ganske enkelt: “>>”. Der er som regel 2 faste elementer i en kæde-sms; nemlig en opfordring til at sprede budskabet

og en opfordring til en konkret handling – evt. at gøre noget for “sagen”. Det sidste element udtrykker ofte på en eller anden måde kulturelle værdier eller verdenssyn.

Kæde-sms kan betragtes som en form for folkløse. Kæde-sms har det til fælles med fx vittigheder, ordsprog og vandrehistorier, at forfatteren er anonym, og at værket ikke er skabt med henblik på at blive fastholdt. Tværtimod bliver det traderet (dvs. videreført og formidlet) mellem mennesker, der hver især har mulighed for at sætte deres personlige præg på indholdet. Det er levende værker, der hele tiden skal fortælles (eller sendes) videre af andre for ikke at forsvinde. Uden kollektiv accept dør kæde-sms. Men når først en kæde-sms er begyndt at sprede sig som ringe i vandet, kan den være med til at forme, formidle og forandre fællesskaber. For at forstå hvordan kæde-sms er blevet et populært redskab for politiske græsrodsprotester, er det vigtigt først at se på hvordan fænomenet har vundet indpas i dansk hverdagskultur. De følgende eksempler er hentet fra tre vidt forskellige områder: Først handler det om kollektive måder at håndtere skrækken for døden. Dernæst om hvordan modstridende opfattelser af brugsret kan slå gnister i forbindelse med fester. Og endeligt om hvordan kæde-sms’er kan formidle nye fællesskaber for protestgrupper, der overskrider tid og sted.

Skræk og sorg

En af de første kæde-sms’er, der vakte offentlig opsigt i Danmark, blev sendt rundt efter det brutale mord på den 12-årige pige Mia fra Benløse. Liget af den lille pige blev i sommeren 2003 efter flere dages efterforskning fundet mishandlet og nedgravet tæt ved en legeplads. Jævnaldrende piger over hele landet sendte kædebeskeder til hinanden med opfordringer til at mindes Mia ved at tænde lys.⁶

Et års tid efter mordet på Mia udløste mas-sakren på over 300 gidsler på en skole i Beslan i Nordossetien en ny storm af kædebeskeder i Danmark. Sms’erne indeholdt – som under sorgen over den myrdede Mia – en op-

fordring til at tænde lys for de døde. Ophavsmanden til en af kædebeskederne, den 30-årige Thomas Frank, fortalte til BT, at han var blevet dybt berørt over tv-billederne af massakren. Efter at have hørt om lignende initiativer i Italien, havde han skrevet en kædebesked og sendt den til 50 venner. *“Tankerne flyver jo tilbage til de ting, man har set og de ting, man har hørt. Da jeg også selv lige er blevet far, og det især var børn, det gik ud over, så stikker det i hjertet. Det var på en måde værre end 11. september 2001, fordi ofrene led så forfærdeligt deres sidste dage”*, forklarede han.⁷

Kædebeskederne var sandsynligvis med til at øge sms-trafikken målbart. Ifølge det førende teleselskab TDC steg antallet af sms'er med 5-10 pct. på dagen, hvor gidseldramaet startede. Også Tsunami-katastrofen i Sydøstasien udløste senere en lavine af sørgende kædebeskeder.⁸

Fælles for Mia-mordet, skolemassakren og tsunamien var, at de handlede om uventet og grusom død, børn var blandt ofrene, og tv og netmedier udpenslede tragedierne i dagevis. Det var også et fælles træk, at de fleste danskere, der tændte lys, ikke selv havde lidt tab i deres omgangskreds, men alligevel følte skræk og sorg. At sende kædebeskeder virker helende på følelsen af skræk og sårbarhed, fordi den genskaber en fornemmelse af forbundethed. Kædebeskeden kan også give konkret anvisning på noget, man kan gøre, fx at tænde et stearinlys i vinduet. At handle simultant med andre giver trøst og bryder hjælpløsheden.

I den forstand at alle ritualer er symbolske handlinger, der danner rammer om fællesskab, er de skræk-skabte kæde-sms'er et ritual i sig selv.⁹ I tiden før de elektroniske massemedier var det ofte etablerede institutioner som konge, kirke og familie, der indstiftede og definerede ritualer, som når de blev gentaget ofte nok fik karakter af traditioner. Men impulsen kan også komme nedefra, som arbejderbevægelsens fejring af 1. maj er et eksempel på. De skræk-skabte kæde-sms'er trækker på fælleskulturelt arvegods, som kan være mere el-

ler mindre bevidst. At sætte levende lys i vinduerne har været udbredt som en måde at mindes en begivenhed på siden Befrielsen i maj 1945. Lyset i vinduet symboliserer, at mørklægningsgardinerne blev hevet ned og brændt på gaden, og at den mørke tid under den nazistiske besættelse var forbi.

Skruppelløse spøgefugle har ikke været blege for at udnytte disse massepsykologiske mekanismer til at drive deres spil. I efteråret 2004 cirkulerede en anti-royal kædebesked, forklædt som en opfordring til kollektiv sorgbearbejdelse, under prins Joachim og Alexandras meget omtalte skilsmisse. Den humoristiske besked opfordrede til at tænde lys i vinduerne for at vise medfølelse med de to små prinser Nikolai og Felix. En lignende kædebesked var i kredsløb blandt støtter af Ungdomshuset umiddelbart efter at huset på Jagtvej var blevet revet ned i marts 2007. Den så sådan her ud: *“Sæt et lys i dit vindue i aften som et tegn på sorg over nedrivningen af Ungdomshuset. Send beskeden videre til dine venner”*. Var der tale om et udtryk for ægte sorg? Eller er der en snert af ironisk distance? Svært at afgøre, men øjensynligt er kæde-sms både i spøg og i alvor blevet en formidler af brud på de vante ritualer i forbindelse med bearbejdelse af skræk og sorg – samtidigt med at der også formidles kontinuitet i forhold til etablerede traditioner og det fælleskulturelle arvegods.

Fest og ballade

En helt anden slags kædebesked indbyder gavmildt venner – og vennernes ukendte venner – til en festlig lejlighed. Denne type kæde-sms adskiller sig fra den skræk-skabte sms ved at opfordre til samvær på et bestemt geografisk sted, og ved at være rettet mod folk, som befinder sig så tæt på festen, at de kan nå at dukke op, før morskaben er slut.

Flere forældre har oplevet, at hjemmet er blevet hærget, når deres hjemmeboende børn har sendt fest-indbydelser ud med sms'er, der pludselig har bredt sig i lokalområdet i form af kædebeskeder. En familie i Charlottenlund

fik angiveligt besøg af over hundrede – mestendels – ubudne gæster til en alkoholfri fest for den 14-årige datter Frederikke.¹⁰ Ifølge moren blev køleskabet tømt for øl, hashrøgen bølgede og fire ægte Georg Jensen-ure blev smidt ned i en bowle med frugtpunch. Hvis man skal tro en artikel i Viborg Stifts Folkeblad var situationen i dette område i 2005 blevet så alvorlig, at “mange unge” ikke længere turde holde fester derhjemme, af frygt for at rygten skulle sprede sig gennem kæde-sms’er.¹¹

Også selvom festen slet ikke bliver afholdt i en bolig – men i en tom bygning – kan kæde-sms’er være med til at forme konflikter på baggrund af modstridende syn på brugsret. De såkaldte “piratfester” foregår ved, at arrangørerne trænger ind i en tom fabrik, et forladt skib eller et lignende sted og rigger en bar og et musikanlæg til. Derefter bliver festglade og eventyrlystne gæster inviteret gennem kæde-sms’er, som fx denne her: “*Undergrunds pirat fest. Den gamle realskole blegdammen 4. Fredag den 29 Juni kl. 19.00 ulovlig men super hyggelig [...]*”.

For fest-piraterne¹² er de tomme bygninger en utappet resurse, der bør kunne benyttes af alle. For ejerne og myndighederne er det ejendomsretten, der bliver krænket, og politiet er på tærne for at forhindre piratfesterne. Fest-piraterne råder ligefrem over en trykt manual med tips til at gøre en fest vellykket og undgå at blive fanget af politiet. Alligevel går det tit galt, fx blev der i august 2006 anholdt et halvt hundrede festende mennesker på Nørrebro i København i forbindelse med en piratfest.¹³

En piratfest er dog ikke et lovløst land. Pirat-sangen “Ulovlig indtrængning”¹⁴ opremser et kodeks for opførsel til en fest, der næppe ville være gangbar i de fleste villaer i Charlottenlund, men hvor der alligevel klart bliver skelnet mellem tilladt og forbudt opførsel. Det er i orden at male på væggene, genere politiet og dele kopibeskyttede computer-filer. Men det er *ikke* i orden at sniffe kokain, at slå ruder i stykker, eller at opføre sig på en bestemt hårdkogt macho-agtig måde.

Filosofien bag piratfesterne er nært beslægt-

et med Ungdomshusbevægelsens tanker om kollektiv brugsret frem for privat ejendomsret, og de to fænomener tiltrækker i høj grad den samme slags unge. Flere af Ungdomshusbevægelsens politiske aktivister har nævnt piratfesterne som deres første erfaringer med kædebeskeders evne til at tromme mange folk sammen på forbløffende kort tid. Kæde-sms kan altså utilsigtet nedbryde skellet mellem den private og den offentlige fest. Men kæde-sms kan også være en bevidst strategi for at iscenesætte konflikter og protestere mod etablerede – men omstridte – regler om fx eksklusiv ejendomsret til forladte bygninger.

Protest og politik

Kæde-sms er velegnet til hurtigt at sprede information eller mobilisere til kollektive handlinger, herunder protester. Allerede i september 2006 blev kæde-sms flittigt benyttet i forbindelse med en række pædagog-, forældre- og elev-protester i Århus. Da folkeskoleeleverne på N.J. Fjordsgade Skole blokerede bygningen med bænke og skraldespande i vrede over nedskæringer, foregik mobiliseringen delvis via kæde-sms.¹⁵ Under den store sygeplejerske-strejke i 2008 bølgede sms’er som denne rundt blandt sygeplejersker og sympatisører: “*Vi elsker vores job men i dag mangler vi 2000 sygeplejersker – om 1 år mangler vi 2500 – om 10 år er vi måske væk – ønsker du pleje om 10 år, send denne sms videre*”. Kommunikationsforskeren Klaus Kjølner mener, at kædesms’ens gennembrud som politisk våben i Danmark kom under Tegning-krisen.¹⁶ Det er karakteristisk, at kæde-sms særligt er med til at forme fællesskaber i protestgrupper, som er opstået spontant eller uden for traditionelle politiske organisationer. Når kæde-sms forekommer indbyrdes blandt deltagere i en strejke, er det heller ikke nødvendigvis den faglige ledelse, der har bestemt indholdet. Et eksempel på en spontan protestgruppe kommer fra den lille jyske by Arnborg syd for Herning, hvor bægere ved juletid i 2006 var ved at flyde over. En del borgere havde gennem længere tid følt sig som ofre for en religiøs by-kap-

Ungdomshuset på Jagtvej 69 på Nørrebro. A/S Arbejdernes Forsamlingsbygning stod bag opførelsen af huset, som blev indviet i 1897. Huset fungerede i mange år som forsamlingsbygning for den københavnske arbejderbevægelse. I 1982 overdrog Københavns kommune huset som ungdomshus til unge, der kom fra BZ-miljøet. Huset blev herefter samlingssted og spillested for denne gruppe af unge. (Foto: Arbejdermuseet & ABA. Fotograf: Ole Wildt, 1984).

ring, efter at den kristne sekt Evangelist var begyndt at opkøbe huse i området. Til sidst begyndte de kristne at demonstrere foran det lokale bordel, og hver dag dukkede de op på forskellige tidspunkter for at fordrive bordelmutteren fra byen. Ikke alle i Arnborg var lige begejstrede for bordellet. Men de nytilkomne kristne var alligevel værre. Byens borgere greb til deres mobiltelefoner, og ved hjælp af kædebeskeder på sms blev de i stand til i løbet af få øjeblikke at være på pletten for at vise deres modstand mod de hellige – uanset tidspunktet: “Pludselig var en stor del af byen samlet i en moddemonstration, og nye bånd blev knyttet. Igen stod vi skulder ved skulder i en kamp for vores by, og vi fandt ud af, hvor stærkt et bånd der knytter os sammen, nemlig Arnborg”, som landsbyens nystiftede borgerbevægelse skrev på sin hjemmeside.¹⁷ Takket være mobiltelefonerne var bordellets støtter i konstant og øjeblikkelig kontakt med hinanden, og ikke kun når de tilfældigvis mødtes i den lokale brugs.

Men også folk, der bor i hver sin ende af landet og måske aldrig har mødt hinanden, kan knyttes sammen af kædebeskeder. Det skete, da frygten i sensommeren 2004 bredte sig som en løbeild blandt hestevenner i hele landet. En mystisk sadist, der forgreb sig seksuelt på heste, var øjensynlig løs. Flere og flere hesteejere stod frem i medierne og fortalte, at de havde fundet deres heste blødende fra kønsdelene, eller at dyrene pludselig var blevet sky overfor fremmede. Politiet stod på bar bund i sagen om “Hesteskænderen”. Så hestevennerne tog selv affære og forenede sig i en fælles front. Ekstra Bladets udsendte reporter kunne berette følgende om stemningen i den nye borgergruppe:

“Op mod 300 oprørte dyrevenner mødtes fredag aften på Nr. Snede Kro for at diskutere de sadistiske hesteskændinger, der lige nu holder Midtjylland i frygtens knugende favntag. Havde folkemødet fundet sted for 100 år siden, ville deltagerne uden tvivl være troppet op kampklare med greb og høtyv. I hvert fald emmede Nr. Snede Kro af frustration og vrede. Mange af mødedel-

tagerne var mest stemt for at finde hestemishandleren og give ham løn som forskyldt.”¹⁸

Den mystiske Hesteskænder blev aldrig fundet,¹⁹ men frygten for ham fik hestevennerne til at slutte sig sammen på en ny måde, nemlig i form af kæde-sms'er.²⁰ Så snart en mistænkelig bil blev observeret på vejene nær en hestestald, blev advarsler om bilen sendt videre til andre hestevenner i hele landet. De spredte igen budskabet til deres kontakter. Sådant voksende fællesskabet ud over bekendtskabskredsen og den lokale tilknytning – og det var ikke engang nødvendigt at eje en hest for at være med.

Hesteskænder-affæren og striden om bordellet i Arnborg viser, på hvilke måder mobiltelefoner blev nye livsnerver for både lokale og landsdækkende fællesskaber. En udefrakommende trussel, et fælles mål og indbyrdes solidaritet kan skabe grundlag for et fællesskab, formidlet gennem mobiltelefoner. Og kædebeskeder giver gruppen nye muligheder for hurtigt og kollektivt at overskride begrænsninger i form af tid og sted. Dette gælder i høj grad også for en helt tredje gruppe mennesker, der i 2007 skabte opmærksomhed om sig selv, nemlig Ungdomshusbevægelsen.

Konflikten om Ungdomshuset

Rydningen af det selvstyrende kulturhus på Jagtvej 69 den 1. marts 2007 var kulminationen på mange års strid mellem kommunen og en gruppe unge om brugsretten til bygningen. Kommunen endte med at sælge huset til den kristne sekt “Faderhuset”, og politiet blev sat ind for at smide de hidtidige brugere på porten. Det førte til de mest omfattende gadekampe i landet siden 2. Verdenskrig, hvorunder der blev ødelagt ting for millioner af kroner. I forbindelse med en lang række demonstrationer og aktioner i de følgende måneder foretog politiet et stort antal anholdelser.²¹

Huset på Jagtvej blev opført i 1897 af arbejderbevægelsen som et “Folkets Hus”. Fra 1982 bar bygningen navnet “Ungdomshuset” og var et centrum for Københavns punkmu-

BZere i nærkontakt med politiet i Sankt Pederstræde. BZerne havde besat det tomme hus, som politiet er ved at sætte dem ud af. (Foto: Arbejdermuseet & ABA, Fotograf: Finn Svensson, 1983).

sik-miljø og et mødested for flere politiske grupper på den yderste venstrefløj. Stedet tiltrak i månederne op til rydningen i stigende grad unge fra helt andre kulturelle miljøer som fx reggae-verdenen og queer-bevægelsen, der var frastødt af hvad de så som voksende højredrejning, racisme og intolerance i samfundet. Disse mennesker havde forskellig musik- og tøjsmag, og kom fra forskellige sociale baggrunde, men de var enige om at være imod den "ensretning", som de forbandt med Fogh-regeringens politik. Den 100 år gamle bygning på Jagtvej med sin nærmest magiske atmosfære viste sig at være en perfekt ramme om så forskellige arrangementer som løsslupne lesbiske "pussy-parties"²² og mere puritanske veganske folkekøkkener, hvor kød og mælkeprodukter var bandlyst.

Ungdomshuset og Ungdomshusbevægelsen er altså ikke det samme. En groft forenklet be-

skrivelse af Ungdomshusbevægelsen er, at den bestod af 5.000 deltagere, der indgik i et løst netværk, som kun undtagelsesvis var samlet på samme sted. 500 af dem var meget ihærdige aktivister, der fordelte sig på forskellige undergrupper med hver sit selvbestemte arbejdsområde. Fx hjalp Anarchist Black Cross fængslede unge med penge, tøj og retshjælp, mens tøj-kollektivet Optøj producerede beklædningsgenstande prydet med bevægelsens symboler som dødningehoveder og tallet "69". Bandet Skarpretter var et slags husorkester for bevægelsen, mens den københavnske del af en mere traditionel politisk ungdomsorganisation som Socialistisk Ungdomsfront (SUF) i perioder næsten indgik som en del af bevægelsen. Andre undergrupper blomstrede op og forsvandt hurtigt igen som fx youtube-aktivisterne i Citronhalvmånernes Befrielsesfront eller demonstrationsarrangørerne Den Hårde Ker-

ne. I alt identificerede denne artikels forfattere op mod 50 navngivne undergrupper.

Kun enkelte af undergrupperne holdt til på Jagtvej 69. Mange så Ungdomshuset som først og fremmest en højborg for punk. Alligevel var Jagtvej 69 et fælles mødested, blandt andet i kraft af de mange fester, som blev afholdt dér. Det var let at få lov at stable sit eget arrangement på benene, og de fleste beslutninger blev truffet kollektivt på åbne møder. De forskellige grupper identificerede sig med hinanden gennem deres fælles kærlighed til Ungdomshuset og til de værdier, som de forbandt med det.²³ Da Ungdomshuset var borte, blomstrede fortællingen op om, hvor fedt et sted det havde været. Jagtvej 69 var blevet et symbol, nærmest et spøgelse – og den slags er svære at slå ihjel.

Kæde-sms som massemedie

I Ungdomshusbevægelsen var der i første halvdel af marts 2007 dagligt mellem 10 og 40 forskellige kædebeskeder i omløb.²⁴ Fx bippede sms'er som denne ind på mobiltelefoner overalt i landet ved 7-tiden om morgenen den 1. marts: *“Så er det nu!! Ungeren bliver ryddet, ryk ud for helvede!!”*. Nogle af beskederne mobiliserede flere end tusind mennesker til med kort varsel at møde op på bestemte steder og tidspunkter for at demonstrere.²⁵ Teleselskabet Telia registrerede markante stigninger på 45 procent i antallet af sendte sms'er i de mest urolige bydele som Nørrebro og Christiania, hvor der i de fem første dage af marts flød 800.000 sms'er gennem dette selskabs netværk. Det konkurrerende selskab TDC bogførte en stigning på 751.000 flere sms'er i hele København i ugen omkring rydningen af huset.²⁶ Deltagerne i protesterne sendte ofte den samme kædebesked videre til over 100 kontakter, og oplevede selv at modtage enslydende beskeder mange gange indenfor kort tid.²⁷ Et forsigtigt gæt på omfanget af disse bølger af kæde-sms er, at titusinder af personer blev berørt af dem. Blandt deltagere i Ungdomshusbevægelsen var det helt almindeligt at have flere hundrede kontakter indko-

det i mobilens kontaktliste, men modtagere af kæde-sms blev øjensynligt nøje udvalgt og evt. på forhånd ordnet i grupper.

Kædebeskeder bliver ikke altid videresendt i uændret form. Der kan blive tilføjet ekstra information, og måske bliver hele budskabet ændret undervejs. Der kan også blive startet nye kæde-sms'er, som kommenterer dem, der allerede cirkulerer. På den måde kan der være mange forskellige kædebeskeder i omløb samtidigt blandt den samme gruppe mennesker. I Ungdomshusbevægelsen var strømmen af informative kædebeskeder så massiv, at gammeldags løbesedler af papir, plakater og websider i perioder af det omtumlede forår 2007 blev gjort næsten overflødige.

Samtidigt var kæde-sms'er rammen om intern debat. Lingvisterne Jakobson og Bogatyrev har brugt begrebet “kollektivets præventive censur” for at beskrive det forhold, at nye ideer ikke har store chancer for at blive spredt gennem folkløse, med mindre de umiddelbart opnår stor opbakning.²⁸ På lignende vis blev alle opfordringer til handling, som blev sendt ud som kæde-sms, underkastet en kollektiv beslutningsproces. Forslag, som mange anså for tåbelige, blev stemt ned ved ikke at blive sendt videre – eller endog ved at der blev advaret mod forslaget i en ny kædebesked. Eksempelvis gik rygten gennem kædebeskeder den 4. marts omkring kl. 19 at Ungdomshusbevægelsens hovedfjende, lederen af Faderhuset, Ruth Evensen, ville komme til Nørrebro: *“Mellem 20 og 21 er Ruth Evensen på Stafanshus på stefans gade på nørrebro. Hun skal lave live interview. Send videre hurtigt.”* Dermed var der lagt i ovnen til ballade. Men sådan skulle det ikke gå, for i løbet af få minutter satte en anden kæde-sms spørgsmålstegn ved om det overhovedet var en god idé at konfrontere Ruth Evensen, da det ville kunne give hende et martyrium – og endelig kl. 19.40 bippede en sidste kædebesked rundt: *“Ruth kommer ikke på Stafanshus!!! Det var en and. Send videre – vigtigt!”* Gennem sms'er blev en storm på værtshuset, hvor DR afholdt live debat om Ungdomshuskonflikten, først foreslået, derefter kritiseret og til sidst forkastet.

Det krævede i det hele taget en del overblik og opmærksomhed overhovedet at finde mening i de aktuelle diskussioner i netværket, fx når en sms som denne tikkede ind: *“Det er en and- don't go there. Der er vagter, police og ti stive punkere”* – eller ligefrem: *“Hvad skal vi så lave? Send videre”*. Uden den fælles kontekst var den enkelte sms nogen gange helt uforståelig. Men når en besked blev massivt videresendt, svarede det til at få hele bevægelsens blå stempel. Et hurtigt blik på mobildisplayet ville afsløre, om den samme kædebesked var tikket ind ti gange, eller kun en enkelt – og dermed give et fingerpeg om den kollektive opbakning til budskabet. Et eksempel på en blåstempelt besked, er en opfordring til gadekamp foranlediget af en voldsom politiaktion på Christiania i maj måned 2007, der lyder sådan her: *“Demo kl 22 fra Christianshavns torv. For flere fristeder og bevarelse af de få vi har tilbage. Fuck ensretningen af samfundet! Tryk avler modtryk!! Send videre”*. I andre tilfælde var det opfordringer til at undgå gadekampe, der fik det kollektive blå stempel. Eksempelvis efter et stort anlagt besættelsesforsøg på et forladt vandværk i Københavns nordvest-kvarter kaldet Aktion G13. Om aftenen efter aktionens afslutning opfordrede sms-kæder til at fortsætte den fredelige stil fra dagens aktion: *“G13 aktionen har været en kæmpe succes, vi har sagt hva det var ville gøre og det har vi gjort. Bliv ved med at køre den ikke voldelige stil. Plan b,c og d fortsætter de næste uger. Tak for en fantastisk dag- kampen fortsætter!”*

Den samlede bølge af forskellige – men samtidige – kæde-sms'er kan ses som en opslagstavle, et debatforum og en folkeafstemning på én gang. Ved siden af den traditionelle møde-baserede beslutningsstruktur i Ungdomshusbevægelsen opstod der altså en ny måde at træffe afgørelser på.

Roller og relationer

Kædebeskederne handlede ofte om tid og sted for protester. Samtidigt etablerede de roller og relationer i bevægelsens verdenssyn. Det ske-

te sideløbende med at følelser fik lov til at flyde frit i kæde-sms'er, som afslørede sindstemningerne blandt de dybt oprevne unge, fx: *“FUCK HVOR ER DET MODBYDELIGT – SOCIALDEMOKRATERNE, POLITIET OG FADERHUSET I EN MODBYDELIG TRÆNINGHED!!! HØJREFLØJEN FRYDER SIG!!! HVOR SKAL DET HELE ENDE???”* Beskeden er et tydeligt udtryk for fortvivlelse – bemærk at store bogstaver i sms-sprog betyder, at budskabet bliver SKREGET ud. Samtidigt etablerer kæde-sms'en de væsentligste aktører på modstandersiden i konflikten; nemlig det dominerende parti på Rådhuset, politiet og Faderhuset.

Der er ikke kun et “de” i beskederne, der er også et “vi” – som regel underforstået, men fra tid til anden explicit, når fx målet er at tilskrive sig selv særlige egenskaber som trods og kampgejst: *“DE HAR VÅBNENE DE HAR MAGT VI HAR VILJEN VI VIL SEJRE”*. Relationen mellem “dem” og “os” er sædvanligvis helt uforsonlig. “Vi” kan optræde enten i rollen som offer, eller som angriber og hævner. Et eksempel på det sidste er beskeden: *“Nummeret på firmaet A. Andersen som deltager i nedrivningen af ungeren har tlf 9999 9999”*²⁹ Den form for beskeder udmøntede sig hurtigt i telefonmobning og smadrede firmabiler. Angreb behøvede dog ikke at være direkte fysiske, de kunne også være satiriske og under bæltestedet, som fx denne sjofle kæde-sms: *“Ruth hvis det kilder, så det moses diller”* – der handler om sektlederen, som havde overtaget Jagtvej 69, Ruth Evensen, og hendes medprædikant Moses Hansen. I en anden usædvanlig lang og poetisk kæde-sms er “vi” igen i offerrollen – denne gang som bytte for mediernes sensationslyst: *“Den hvide grib med tv2-vingerne slår, mens den venter nyt kød på assistentens kirkegård. Det er en helikopter og ikke en heli ko, som ruth den fede so! Hun slår korsets tegn, mens hun lader paderne om den næste brostensregn. Rit sidder gemt bag borgens sten. Hun er sq den eneste der ik vil bære mén! Hun slår med sin stramme hale, mens hun vrinsker sin korte tale: ‘Hanekammen skal ligges ned, se så kan der igen blive*

UNGDOMSHUSET
 OG DET UFKLELIGE SAMMENKØB
 OG UNGEREN BLAVER
 PUNK OG RAVING
PRÆSENTERER
 ET TÅRS AF NOMINALE INTERESSE

JUNI

FREDAG D. 4: DISKO I *Salen* TIL TORSDEL FOR BALLAREASSE * 20 KR.
 LØRDAG D. 5: KVALD UD ÅR DET GØDT IGEN: KUNSTSEMINAR * TAKL. 1500
 MED DISKO NÅR MØRKET FALDER PÅ...
 SØNDAG D. 6: TURMOIL * JADED * JIMMY * LANGLÆDE VENER * 40 KR.
 ONSDAG D. 9: ASSHOLE PARADE + END OF THE CENTURY * 40 KR.
 TORS DAG D. 10: GOOD CLEAN FUN * AMI PETERSENS AERNE * 30 KR.
 FREDAG D. 11: HAMMERFALL + MEANTIME + WUZ + MUSH * 30 KR.
 LØRDAG D. 12: SELSÆFT PÅR INFO FORAGER...
 SØNDAG D. 13: FILTH OF MANKIND (C) * CHRISFUNK * 20 KR.
 ONSDAG D. 16: DEMO KR. BØRNE UNGDOMSHUSE * MED...
 TORS DAG D. 17: AKTIONSDAG FOR KRISTEDER...
 FREDAG D. 18: HIPHOP DISKO * DJ HÅRET...
 LØRDAG D. 19: LUKKET...
 SØNDAG D. 20: JANUARY STAR + SECOND THOUGHT * 30 KR.
 TIRSDAG D. 22: La Fritid...
 FREDAG D. 25: DJ ERLING X * 10 KR...
 LØRDAG D. 26: THUSTRUP SUBKULTUR KLUB * GRATIS ENTRE

* KARTER, SEJLER, HOMFOBER, HÅRJE STOPPES VOLD ER BÅNDET I UNGEREN

FOREDRAG I JUNI:
 ONSDAG D. 9 KL. 18⁰⁰ FOREDRAG OM DEPORTATIONS MØDSTANDERNE.
 ONSDAG D. 23 KL. 18⁰⁰ FOREDRAG OM SCHWENEN & RETSGRUPPEN.

FOLKEKØKKEN
 FINGEREN TIL DANKLETERNE HER I UNGEREN
 HVER ONSDAG KL. 18.00-20.00

ØISMALIA
 BØJ & INFO CBE
 SMALL UNGEREN
 FAX: 3363 7371

JAGTVEJ 69 2200KØBENHAVN
RYD DE LIND SIK

Ungdomshuset blev et samlingssted med mange aktiviteter: folkekøkken, øvelokaler, biograf, teater, trykkeri og spillested for punkmusikken. Der blev udarbejdet plakater med oversigter over månedens aktiviteter. (Løbeseddel, Arbejdermusset & ABA)

fred'." Interessant nok er konflikten aktører i denne kædebesked blevet tildelt dyrelignende træk: medierne er en grib, Overborgmester Ritt Bjerregaard er en vrinskende hest, politiet er padder og Ruth Evensen er en hellig ko.

Kæde-sms er på trods af ordknapheden et fascinerende kildemateriale, blandt andet på grund af den særlige måde, som spændingen

mellem det individuelle og det kollektive formidles. I Ungdomshusbevægelsen smeltede mange forskellige anonyme menneskers følelser sammen til en fælles oplevelse af tragedie og uretfærdighed.³⁰

Beskederne røber, hvordan bevægelsens deltagere på én gang var fortvivlede, vrede, sjofle, hævntrøstige og poetiske. Bølgen af kædebeskeder blev øjensynligt oplevet som et fortroligt og afgrænset rum, hvor man kunne tale til kendte og ukendte kammerater med en vis hudløshed: et slags kollektivt sorg-rum,³¹ hvor følelser kunne vises og bearbejdes.

Kæde-sms'erne afspejler et ujævnt forløb, hvor ydmygelsen over tabet af bygningen efterhånden blev afløst af en følelse af styrke og af fællesskab. Den første uge i marts 2007 var et nulpunkt for bevægelsen og en udstilling af dens magtesløshed: Ungdomshuset blev ikke bare lukket, det blev udsluttet. Huset blev angrebet fra luften af politistyrker i militærhelikoptere. Bygningen blev erobret og senere tilintetgjort af maskerede arbejdere, hvorefter murbrokkerne blev kørt bort til et hemmeligt bestemmelsessted. Til sidst var der kun et gabende tomt hul i husrækken; en grå tomt, som betjente kom og pissede på, når mørket faldt på.³² Tilintetgørelsen virkede total. Men fra dette nulpunkt voksede en selvbevidst bevægelse frem igen. Graffiti med tallet "69" (efter Ungdomshusets adresse på Jagtvej) dukkede op overalt i København, og i storbyer i hele Europa. Symbolet 69 og virvaret af kæde-sms'er blev på hver sin måde håndgribelige tegn på bevægelsens nye styrke og udbredelse.

Udsluttelsen af det fælles sted kom til at stå som en mobiliserende bekræftelse af en grundlæggende fælles opfattelse blandt de anti-kapitalistiske unge, nemlig at konfrontation med magtfulde kredse er uundgåelig.

Selvom det er konkrete individers anstrengelser, der udvikler et fællesskabs kollektive vilje og tanker, betyder det ikke, at det konkrete individ altid har kontrol over udviklingen. Et eksempel er den 24-årige tekniker Stine, som dagen efter Ungdomshusets rydning spontant indkaldte til en midnatsdemonstration i orkanens øje på Nørrebro ved at sende en

besked til 150 kammerater: *“I går havde vi gaderne, i nat tager vi både gaderne og ungern. Demo kl 24 fra sct. Hans torv. Koncept: følg den grønne fane. Vi ses! Send videre!”*³³ “Først sendte vi sms’er ud. Bagefter planlagde vi, hvad der skulle ske”, fortæller hun. En kædereaktion var sat i gang. En større demonstration organiseret af en anden gruppe, ændrede på grund af den anonyme kæde-sms retning og søgte mod Sankt Hans Torv, som Stine havde udvalgt. Døgnrapporten for Københavns Politi omtaler den pågældende sms som anledning til at om dirigere indsatsstyrker.³⁴ Resultatet blev at de to parter tørnede sammen i en sky af tåregas og sten.

Identifikation og solidaritet

Da politiet i 1990 smed BZerne ud af deres besatte huse, gik BZ-bevægelsen i opløsning.³⁵ Hvorfor skete det samme ikke for Ungdomshusbevægelsen, da den mistede sit hus? Det er vores påstand, at det spillede en stor rolle at et nyt fællesskab blev formet af et værktøj, som alle deltagerne i bevægelsen havde i lommen: mobiltelefonen. Ungdomshuset gik tabt, men deltagerne i Ungdomshusbevægelsen mistede ikke deres stærke indbyrdes identifikation, blandt andet fordi glødende mobiltelefoner erstattede de hundrede år gamle mursten på Jagtvej som rammen om individuelle og kollektive kontakter. Nye mennesker kom til. Den kulturelle verden, der gik under med Ungdomshuset, genopstod i kæde-sms’er som små brudstykker, der med lynets hast spredte sig i tusindvis af dunkende pulsslug. Store og små ting i livet skulle pludselig skrives med 160 tegn, for at kunne blive delt med andre. Mad og børn, slagsmål og fester blev taget op. Et tilbud om et sted at bo kunne annonceres via kæde-sms: *“Kollektivet Forældrekøb søger ny kvinde pr 1/7. Du skal være 20-30 år, engageret, venstreorienteret og pjattet med at bo i kollektiv. Ring 7777 7777 – forward!”*³⁶ Invitationer til slagsmål mod nynazister og forslag til hyggelige udflugter for børn og deres forældre cirkulerede side om side: *“Racismefri By: Demo kl 14 i morgen i Fredericia! Det står nu*

klart at nazierne vil dukke op i byen. Derfor skal vi møde talstærkt op, for at forhindre dem i at erobre gaderne [...]”. For dem, der ikke havde mod på nævekamp i provinsen, var der andre ting at tage sig til: *“Hej alle! Børnedemo på fredag kl. 16! Vi mødes på sct. Hans torv og går i fælledparken [...] Underholdning for børn til kl 20! Overraskelse i vognen! Send videre og tag lidt godt med til maven”*.

Skiftende lokaliteter og menuer for folkekøkkener blev også opreklameret på sms: *“Hej. Der er gratis tofu burger og pomfritter i dag kl 20 ved MD i rundelen. Kom og send videre”*.³⁷ Og der blev inviteret til uendeligt mange fester – nogle gange med lange opremsninger af hvilken musik, der var i vente, andre gange mere kort og kontant: *“Græker fest i Bumzen nu. Kom nøgen og fuld. Send videre”*.³⁸ Uanset om den enkelte rent faktisk deltog i aktiviteterne eller ej, tjente det at sende sms’er videre i sig selv til at knæsatte dele af det kollektive verdenssyn, fx at vegetarisk mad er godt – og endnu bedre, når den er gratis! At fest og musik hører med til den politiske kamp. At nazister er fjender, der skal bekæmpes. At børn også er en del af det politiske fællesskab. At det er positivt at bo i kollektiv.

At sende en besked videre er også en måde at synliggøre sin solidaritet med bevægelsen på. Derfor er det at modtage en kæde-sms på én gang en banal hverdagsoplevelse, og samtidigt et afgørende øjeblik, der definerer, om man er med eller ej. En række spørgsmål kan ubevidst flyve gennem hovedet på en modtager: Er beskeden virkelig tiltænkt mig? Skal jeg reagere på den? Sende den videre? Til hvem? Eller ændre på den? Advare mod den? På et splitsekund træffer tusindvis af mennesker på den måde de valg, der bestemmer, om de er en del af fællesskabet – og på hvilken måde. Hvis du får en sms, kan du være med. Hvis du ikke får en sms, er det nærmest umuligt. Samtidigt åbner kædebeskederne døre til andre oplevelser, der kan få mere varig indflydelse på skabelse af identifikation som fx demonstrationer og de uundgåelige sammenstød med politiet, eller venskaber, sex og politisk organisering.

Magt og autoritet

I enhver situation, hvor et menneske fortæller andre noget, står der autoritet på spil.³⁹ Den, der fortæller (eller skriver en kæde-sms, eller sender den videre), formoder at besidde information, som modtageren har brug for. Fortælleren afkræver modtageren opmærksomhed. Som tidligere antydnet, er der ikke en lineær magtstruktur i Ungdomshusbevægelsen. Det er som regel ikke en magtfuld kerne, der sender beskeder til de næstvigtigste, som så igen sender videre til periferien. I stedet for er der tale om en netværksstruktur, hvilket også afspejles i den måde kæde-sms'er kan ændre form og budskab på undervejs. Men hvem bestemmer hvad i et netværk? Meget tyder på at de deltagere, der har mest indflydelse i Ungdomshusbevægelsen er dem, der har flest – og mest forskelligartede – kontakter indkodet i deres mobiltelefon.⁴⁰ Endvidere skal man kende de interne kulturelle koder, og en kæde-sms kommer ikke langt, hvis den fx tager afstand fra bestemte undergruppers handlinger, hvilket er tabu i bevægelsen.

Ingen kender alle i Ungdomshusbevægelsen. Men de fleste kender mange, og bekendtskaber krydser meget ofte skel mellem undergrupper. Derfor kan en kædebesked snørkle sig vej gennem netværket og også ramme det store flertal, der ikke er fast knyttet til en gruppe. Denne beskrivelse står dog delvist i kontrast til hvordan deltagere i Ungdomshusbevægelsen selv opfatter deres struktur. Kæde-sms'er er nemlig en del af at udleve en drøm om et netværkssamfund helt uden kontrol og ledere.

Selve kædebeskedernes hastighed bliver endvidere set som et udtryk for nådesløs beslutsomhed. En anonym aktivist lovede netavisen Modkraft, at alt ville blive sat ind på at forhindre Faderhuset i at bygge nyt på tomten på Jagtvej 69. For at understrege, hvor alvorlig truslen var ment, henviste han til kædebeskederne: "sms-kæderne om eventuelle byggefirmaer på grunden er dem, der går hurtigst rundt til folk".⁴¹ Også bevægelsens modstandere har tilskrevet kædebeskederne en særlig kraft. Politiet forsøgte ligefrem at standse

strømmen af beskeder. En 16-årig dreng fra Ringsted blev anholdt, fordi han havde videregivet en sms om at gå på gaden i sympati med Ungdomshuset. "*Vi vil ikke se passivt til, at de her kæder kører*", udtalte den lokale vicepolititiinspektør og advarede om, at kæde-sms'er med opfordring til "gadekrig" kan koste op til tre år bag tremmer.⁴² Aviser skrev om kædebeskederne under overskrifter som: "Vold og hærværk i København: Gadekampe styres via sms".⁴³ For Faderhusets leder, Ruth Evensen, var det kun Guds kraft, der var stor nok til at overvinde den ondskab, som kædebeskederne satte i værk. På et pressemøde, afholdt efter rydningen af Ungdomshuset, fortalte hun om sit første besøg i det omstridte hus seks år tidligere, omkring nytårsaften 2001:

"Først var der ingen i huset, så kom der en enkelt autonom. Det startede en sms-kæde. I løbet af en halv time var der et tæskehold (...) Det er et guds mirakel, at flere af os overlevede den dag."⁴⁴

De pågældende unge bedyrer i dag, at de i virkeligheden slet ikke anvendte sms til at slå alarm på daværende tidspunkt. I stedet brugte de en gammeldags fastnet-telefon og en cykel til at køre rundt og varsko vennerne, der lå brak eller var godt i gang med nytårs-festlighederne. Men seks år senere var kædebeskeder øjensynligt den mest naturlige forklaring på forsvarernes hurtighed og vildskab, i hvert fald for Ruth Evensen. En teknologisk ting blev på den måde idealiseret som en forandrende kraft, der afhængig af synsvinkel havde særlige ødelæggende eller konstruktive egenskaber.

Sms – et redskab for kontrol eller oprør?

Kæde-sms'ens historie i Danmark – fra Mia-mordet i 2003 til Ungdomshus-urolighederne i 2007 og 2008 – kan ses som en lille del af en bredere sms-kulturhistorie. Men fænomenet indgår også i en større sammenhæng i tid og rum, der kan anskues ud fra et perspektiv om

DE VIL RYDDE UNGEREN...

DEMO

DET FÅR DE SÅ IKKE LOV TIL!

SORT BLOK

FRIVILLIG MASKERING

TORSDAG
D. 20 MAJ

KL. 1700
FRA JAGTVEJ
69

UNGDOMSHUSET BLIR
I
KAN RYDDE RÅDHUSET!

HUSK:
LARM!

GLEM:
FLØJSHAND
SKERNE!

DEMONSTRATIONEN VIL VÆRE FREDELIG
MEN HVIS DE ANGRIBER FORSVARER VI OS!

I 1999 besluttede Københavns kommune at lukke Ungdomshuset, hvilket førte til omfattende protester. På denne løbeseddel indkaldes til demonstration. (Løbeseddel, Arbejdermuseet & ABA)

UNGDOMSHUSET
20 års modkultur
1. okt. - 2. nov. 2002

**UNG
DOMS
HUS
NU.**

**en hel måneds
fødselsdagsfestival!**

aktionsuge fra 25. okt. - 1. nov. m. demonstrationer/ happening
/aktioner mm. dagscafé infoshoppen Usmalia folkekøkken
fortælleraftener biografen Bioiffen folkemusik foredrag
hardcore hip-hop punk rock natdisk

jagtvej 69 2200 Kbh. N www.ungdomshuset.dk

Ungdomshuset, 20 års modkultur. Fødselsdagsplakat fra 2002. (Foto: Arbejdermuseet & ABA).

det gensidige forhold mellem kommunikationsmidler og måder at skabe fællesskaber på.

I 2001 fik den filippinske præsident Joseph Estrada den tvivlsomme ære at gå over i historien som det første statsoverhoved, der blev væltet af sms-protester.⁴⁵ Det asiatiske ørige var sammen med de skandinaviske lande blandt de allerførste, der tog sms-kulturen til sig, og lige som i Danmark blev kædebeskeder også brugt til at sprede politiske budskaber. Da Estrada blev indblandet i en korrupsionsskandale, bredte kæde-sms'er sig i enorme mængder, og hundredetusinder gik på gaden.

Historikeren Vicente Rafael har beskrevet, hvordan den filippinske middelklasse blev besjælet af, hvad han kalder for en "telekommunikativ fantasi".⁴⁶ Middelklassen oplevede, at den gennem kæde-sms'er kunne styre underklassens protester til sin egen fordel. Det politiske indhold og de sociale brudflader i de filippinske protester var anderledes end i opgøret om Ungdomshuset, men der er samtidigt en parallel i hvordan protesterende filippinere og danskere oplevede mobiltelefonens forunderlige kraft. En brusende og berusende følelse af magt var forbundet med bølgen af sms'er, der tikkede ind på mobilen og blev kastet videre til nye dele af den protesterende hob.

En anden parallel handler om, at de utilfredses redskaber også kan blive et våben i hænderne på de magtfulde. Da de danske myndigheder opdagede betydningen af Ungdomshusbevægelsens kæde-sms'er, var de i hvert fald hurtige til at tage affære. Adskillige kædebeskeder vidner om de unges frygt for at blive ofre for deres egne sms'er, fx: "*Slet info beskeder når de er læst. Folk anholdes nu på baggrund af SMSer i deres telefon. Send videre*". Og der var ikke tale om ren paranoia. Med henvisning til de alvorlige uroligheder havde Justitsministeren med en kreativ nyfortolkning af loven om brevhemmelighed givet politiet frie hænder til at tilbageholde mennesker på gaden – uden dommerkendelse – for at læse deres sms'er.⁴⁷

Den før omtalte anholdelse af en 16-årig dreng i Ringsted, bekræftede de unge aktivi-

ster i deres uro. De vidste, at myndighederne – og ikke de selv – er de virkelige herrer over det elektromagnetiske spektrum, som kæde-sms'er breder sig gennem. Københavns Politis døgnrapporter angiver, at der under urolighederne i marts 2007 løbende indgik oplysninger om hvilke kæde-sms'er, der var i omløb blandt byens unge. På den måde bidrog kædebeskeder til at gøre politiet i stand til at kigge Ungdomshusbevægelsen i kortene. Mobilgiganten Nokias slogan "connecting people" viste sig at rumme en dybere betydning for Ungdomshusbevægelsen; nemlig at de gennem deres mobiler kunne blive forbundet med mennesker, som de slet ikke havde lyst til at være i forbindelse med.

Fænomenet kæde-sms

Sms er et globalt fænomen, der i løbet af 15 år har ændret på gængse kulturelle mønstre, herunder hvordan sociale bevægelser organiserer protester. Kæde-sms er en særlig form for sms, der er velegnet til hurtigt at sprede information eller mobilisere til kollektiv handling. Kæde-sms har særligt været med til at forme fællesskaber i protestgrupper, som er opstået spontant og uden for traditionelle politiske organisationer. Det gælder blandt andet ungdomsgrupper, der anvender kæde-sms som en del af en bevidst strategi for at iscenesætte konflikter og protestere mod etablerede regler om privat ejendomsret til forladte bygninger i forbindelse med de såkaldte "piratfester". Kæde-sms kan anvendes som et fascinerende kildemateriale til at afdække konstruktionen af roller og relationer, solidaritet og indbyrdes magtforhold i en social protestbevægelse som Ungdomshusbevægelsen. En analyse af flere hundrede kædebeskeder fra dette miljø viser, at kæde-sms kan fungere som en kollektiv opslagstavle, et debatforum og en folkeafstemning på én gang, og dermed forårsage forandringer i de traditionelle beslutningsstrukturer. Det er tydeligt, at kæde-sms er blevet brugt som et fortroligt og afgrænset rum, hvor følelser af vrede og sårbarhed er blevet fremvist og bearbejdet. Samtidigt har de små beskeder

haft en vigtig funktion i at etablere et “vi” for deltagerne i bevægelsen – og et “de” om modstandere som politi, presse, politikere og Farderhuset.

Noter

1. Artiklen bygger på projektet “Ungdomshusets sidste dage. Kampens og kommunikationens kulturelle betydning” af Kohl & Villumsen udført på Dansk Folkemindesamling under forskningsprogrammet “Ungdomskultur og mangfoldighed”. Alle sms’er er indsamlet for dette projekt. En firkantet parentes [...] angiver at sms’en er forkortet.
2. Sms er en forkortelse for Short Message Service. Teknisk set var protokollen til denne tjeneste oprindeligt begrænset til at fylde 140 bytes, hvilket svarer til 160 tegn, hver på 7 bit.
3. *Berlingske Tidende*: Hallo! Kan priserne ikke blive lavere? 26.07.1994.
4. Analysefirmaet Gartner skønner, at der vil blive sendt 2,3 trillioner sms’er rundt omkring i verden i løbet af 2008. ITwire: <http://www.itwire.com/content/view/15841/1103/> (besøgt 19.12.2007)
5. IT- og Telestyrelsen: *Telestatisik 1. Halvår 2007*.
6. *De Bergske Blade*: Mia mindes med sms (03.07.2003).
7. *BT*: Danskere sms-sørger med russerne (09.09.2004).
8. *Politiken*: Flodbølgen: De andres smerte (04.01.2005).
9. Else Marie Kofod definerer ritualer som “kulturelle iscenesættelser”, der er afgrænset i tid og rum, og skaber forbindelse mellem det individuelle og det kollektive, se Else Marie Kofod: *Ifølge traditionen? Hverdag og fest igennem 200 år*. Ph.D.-afhandling, Københavns Universitet 2005, s 17-30.
10. *Berlingske Tidende*: Mor advarer: Stop vilde ungdomsfester (21.10.2007).
11. *Viborg Stifts Folkeblad*: Unge tør ikke holde fester derhjemme (13.09.2005).
12. Der er tale om både tilfældige og organiserede bagmænd og -kvinder. Århus har været hjemsted for en række store piratfester arrangeret af gruppen “Other People’s Property”. I København huserer gruppen “Piratfesten”, der i februar 2008 havde over 3.600 venner tilknyttet til sit site <http://www.myspace.com/piratfest>.
13. *Jyllands-Posten*: Piraterne tilbage i byen (15.08.2006).
14. Aldrig Voxen feat. Frk. Punch: Ulovlig Indtrængning. Udgivet på Pirat Fest CD #1.
15. *Urban*: Find nogen på jeres egen alder (27.09.2006)
16. *Nordjyske Stiftstidende*: Sms-beskeder som nyt politisk våben (02.02.2006).
17. www.bevararnborg.dk (besøgt 12.02.2008).
18. *Ekstra Bladet*: Vi finder selv hestesadisten (18.09.2004).
19. En særlig efterforskningsenhed fra politiet konkluderede, at de fleste af omkring 40 mishandlinger enten var forårsaget af hestene selv eller af vilde dyr. En pensionist blev senere pågrebet på fersk gerning, mens han dyrkede sex med ponyen Fancy på en snedækket mark på Falster. *BT*: Fanget efter sex med pony (15.02.2006).
20. *Horsens Folkeblad*: Frygter det bliver vores tur (04.10.2004).
21. Politiet foretog i 2007 knap 2.000 Ungdomshusrelaterede anholdelser, jf. Karpantschof & Lindblom (red.), *Kampen om Ungdomshuset. Studier i et oprør*, Frydenlund & Monsun 2009.
22. Ved den lesbiske sex-fest “Pink Pantera’s Pussy Party” blev der samlet ind til fordel for palæstinensiske kvinder. *Citadel*: Messe for et fristed, 5 årgang, nr. 3, april 2007.
23. Ungdomshuset havde sin egen nedskrevne lov. Fascisme, racisme, kapitalisme, sexismen, homofobi var bandlyst – og brug af vold og hårde stoffer var udsnidningsgrund.
24. Forfatterne til denne artikel har i perioden fra d. 27. februar 2007 og otte måneder frem foretaget indsamling af kæde-sms’er fra Ungdomshusbevægelsen. Sms’er er enten skrevet direkte af fra deltageres mobildisplay, eller blevet sendt videre til indsmalningen på opfordring fra os – eller er kommet os i hænde, fordi vi selv har indgået i netværket. En mindre del af sms’erne har vi modtaget indskrevne via mail eller myspace, men disse har ofte været enslydende med allerede registrerede kæder. I alt har vi samlet knapt 500 unikke kædebeskeder ind. Hvis der er foretaget bevidste ændringer i ordlyden på en sms, definerer vi beskeden som ny. Fx hvis et “send videre” er blevet ændret til “slet og send videre” har vi registreret det som en ny besked. Alle beskeder er blevet indsamlet anonymt og registreret efter sidste kendte afsendelsestidspunkt. Antallet af kædebeskeder var mest intensivt i perioden mellem rydningen og nedrivningen af Ungdomshuset, dvs. fra 1. -9. marts. Den mest intensive dag var 5. marts med 40 unikke sms-kædebeskeder.
25. Den 9. marts 2007 samledes fx over 1.000 mennesker med kort varsel på Jagtvej 69 indkaldt af kædebeskeder som denne: “*KÆMPE FEST på Jagtvej 69 i aften kl. 22. Politiet er væk! Nu skal vi vise at vi kan fyre op for fed fest. Medbring møbler musik og drikke! Send vidr til ALLE!*”.
26. I forbindelse med forespørgsler foretaget af forfatterne hos de tre største teleselskaber TDC, Sonofon

og Telia fik Ungdomshusbevægelsens kæde-sms'er en stor del af æren for den markante stigning. Nøjagtigt hvor stor en del af stigningen der skyldes kæde-sms'er er ikke på nuværende tidspunkt muligt at op-gøre pga. regler om databekyttelse. Se også *Politiken*: Sms-boom under Ungdomshus-uroligheder (13.03.2007)

27. Typisk udsagn i de 14 interviews med deltagere i Ungdomshusbevægelsen som forfatterne har foretaget i forbindelse med forskningsprojektet. En aktivist modtog eksempelvis den 4. marts 2007 i løbet af 18 minutter seks gange den samme besked om at lederen af Faderhuset, Ruth Evensen, var på vej til en bestemt café på Nørrebro.

28. Arvidsson, *Folklorens former*, 195 og Hemmer-sam, *To Work, To Life or to Death*, 75.

29. Firmanavn og telefonnummer er anonymiseret.

30. For en udredning af hvorledes folk, der ikke havde deres faste gang på Jagtvej 69, alligevel blev vold-somt følelsesmæssigt påvirket af nedrivningen, se Kia Ditlevsen, *Man kan mærke, at det betyder noget – Om følelser, politik og at blive aktiv i Ungdomshusbe-vægelsen*. Karpantschof & Lindblom (red.), *Kampen om Ungdomshuset. Studier i et oprør*, 177 ff. Fryden-lund & Monsun 2009.

31. Betegnelsen "kollektivt sorg-rum" er snuppet fra tidligere DR-redaktør Lisbet Knudsen, der under Tsu-nami-tragedien i 2004-5 offentliggjorde almindelige menneskers oplevelser i form af fotos og mail på DR's site. *Politiken*: Flodbølgen: De andres smerte (04.01.2005).

32. En talsmand fra Københavns Politi tog senere af-stand fra de pågældende betjentes opførsel. *Modkraft.dk*: *Politiet pisser på Ungdomshuset*" (19.03.2007) og *Nyhedsavisen*: *Betjente anmeldes for at pisse på Ungdomshuset*" (21.03.2007).

33. Navnet er anonymiseret.

34. Døgnrapport for Københavns Politi, 03.03.2007.

35. Se Karpantschof & Mikkelsen, *Kampen om byens rum i: Karpantschof & Lindblom (red.), Kampen om Ungdomshuset. Studier i et oprør*. 19 ff. Frydenlund & Monsun 2009.

36. Telefonnummer anonymiseret.

37. Stedet er foran McDonald's på Nørrebros Rund-del. Tofu er et vegansk alternativ til bøf.

38. Bumzen er et kollektiv med tilknytning til Ung-domshusbevægelsen. Huset var oprindeligt "BZ'at", men er nu legaliseret.

39. Se også Arvidsson, *Folklorens former*, 24.

40. I Nikolaj Villumsen, *Den hårde kerne kan ikke anholdes*. Ungdomshusbevægelsen som flydende net-værk. Karpantschof & Lindblom (red.), *Kampen om Ungdomshuset*, kap. 8.

41. *Modkraft.dk*: *Aktivist: "Grunden på Jagtvej 69 får aldrig fred"* (20.09.2007).

42. *Politiken.dk*: *Unge i Ringsted opfordres til gade-krig* (08.03.2007) og *Dagbladet Ringsted*: *16-årig sig-tet for at opfordre til gadekrig* (08.03.2007)

43. *Politiken* (04.03.2007).

44. *Avisen Dato*: *Smidt ned ad trappen: Ruth overfal-det i 'Ungeren'* (06.03.2007).

45. Rheingold, *Smart Mobs*, 157-160.

46. Rafael, *The Cell Phone and the Crowd*, 399.

47. E-mail fra Justitsministeriet til Flemming Leer, Borgerlisten i Vejle (07.03.2007).

Abstract

Kohl, Ulrik S. & Villumsen, Nikolaj: *Spread the word! The significance of sms in the battle of Ungdomshuset*. *Arbejderhistorie* 2/2009, p. 1-17.

The sms (Short Message Service) is an aspect of technological change that has created new forms of social interaction, and a novel phenomenon in Danish society: the spread of chain-sms. Chain-sms has helped to channel, shape and change ordinary people's ways of creating groups and communities and also how social movements organize protests. Fear-stricken teenage girls, youngsters illegally organizing parties in other peoples' properties, rural protest groups and the protest movement linked to the youth centre "Ungdomshuset" in Copenhagen are among those groups who have used chain-sms as a tool for interaction. During periods of March 2007, ten to forty different chain messages were circulating daily among protesters. These sms show the ways that roles and external relations have been constructed by protesters, as well as how solidarity and internal relations of power can be shaped and changed by chain-sms. Interestingly, the complex networks of simultaneous chain messages seem to constitute a framework for discussion and decision-making by a kind of popular referendum by way of sms.

Ulrik S. Kohl og Nikolaj Villumsen var fra 2007-2008 ansat på Dansk Folkemindesamling som videnskabelige medarbejdere i tilknytning til forskningsprojektet "Ungdomshusets sidste dage. Kampens og kommunikationens kulturelle betydning". Begge er B.A. i historie.